

Nr B 12

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 5:o) och 16:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Genom en den 6 juni 1958 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr B 35, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 5:o) och 16:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 5:o) och 16:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

5:o) mål om tullbehandling — — — avgifter, dock ej oljeavgift;
mål om sjömansskatt;

mål om skyldighet — — — allmänna medel;

16:o) mål om meddelande — — — 53—59 §§ arbetarskyddslagen;
mål om beslut i särskilda fall rörande tillstånd, förbud, föreläggande eller föreskrifter enligt strålskyddslagen, så framt ej beslutet rör fråga som avses i 5 § tredje stycket eller 12 § första stycket;

mål om fördelning — — — — — och behandling;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959.

¹ Senaste lydelse av 2 § 5:o se SFS 1957:266 och av 2 § 16:o) se SFS 1952:701.

1. Den 1 januari nästa år träder förordningen den 16 maj 1958 om sjömansskatt¹ i kraft. Enligt förordningen skall sjöman erlägga sjömansskatt för inkomst som uppburits i anställning ombord på svenskt handelsfartyg. Sjömansskatten skall vara en definitiv källskatt och tillfalla staten. Den skall erläggas i stället för statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt samt avgifter till folkpensioneringen och den allmänna sjukförsäkringen. Avdragen skatt skall av redaren redovisas till ett sjömansskattekontor. Mot försumlig redare skall sjömansskattekontoret anställa krav (revisionskrav). Sådant krav kan i visst fall riktas även mot sjöman. Kommuner, landstingskommuner, vissa municipalsamhällen och de allmänna sjukkassorna skall erhålla ersättning för minskade intäkter med schablonmässigt beräknade andelar av influten sjömansskatt.

För handläggning av sjömansskatteärenden skall finnas en av Kungl. Maj:t utsedd sjömansskattenämnd. På denna skall bland annat ankomma att besluta om de belopp, med vilka ersättning skall utgå till kommuner m. fl. Klagan över sådant beslut må enligt förordningen föras hos Kungl. Maj:t. Av 2 § 4:o) regeringsrättslagen följer att prövningen av mål angående sådan ersättning tillkommer regeringsrätten.

På sjömansskattenämnden skall vidare ankomma att besluta om jämning och om rättelse av skatteavdrag, att pröva ärenden angående revisionskrav samt att meddela beslut i andra frågor rörande erläggande och beräkning av sjömansskatt. Nämnden äger vidare — då särskilda omständigheter därtill föranleder — meddela befrielse från skyldighet att erlägga restavgift. Över nu nämnda beslut skall besvär kunna anföras hos kammarrätten. Över kammarrättens utslag må enligt förordningen klagan föras hos Kungl. Maj:t.

I den mån fråga i sådant ärende uppkommer om t. ex. restitution eller indrivning av sjömansskatt torde mål härom redan med nuvarande lydelse av 2 § 5:o) regeringsrättslagen komma att prövas av regeringsrätten. I andra fall åter kommer sjömansskattenämndens beslut att ersätta taxeringsförfarandet vid den allmänna beskattningen. Utan ändring av bestämmelserna i regeringsrättslagen torde sådana mål icke kunna upptagas av regeringsrätten.

Med hänvisning till nu berörda förhållanden har *föredragande departementschefen, statsrådet Lindell*, vid lagrådsremissen förordat att i 2 § 5:o) regeringsrättslagen införes en bestämmelse av innebörd att besvär i mål om sjömansskatt skall upptagas och prövas av regeringsrätten och därjämte uttalat att de föreslagna ändringarna i regeringsrättslagen bör träda i kraft den 1 januari 1959.

2. Den 1 januari 1959 träder också strålskyddslagen den 14 mars 1958 (nr 110)² i kraft, och ersätter därvid lagen den 6 juni 1941 (nr 334) om tillsyn å radiologiskt arbete m. m.

Enligt den nya lagen fordras tillstånd av myndighet som Konungen be-

¹ Se prop. 1958: 92, BevU 40; Rskr 246.

² Se prop. 1958: 29; L^U 6; Rskr 114.

stämmer, strålskyddsmyndigheten, för bedrivande av radiologiskt arbete, för innehav av röntgenutrustning och andra apparater som är avsedda att utsända joniserande strålning samt för handel med radioaktivt ämne och även i övrigt för införsel, förvärv, innehav och överlåtelse av sådant ämne. Tillstånd erfordras dock ej för vad som omfattas av tillstånd enligt atomenergilagen. När strålskyddsmyndigheten meddelar tillstånd, skall de föreskrifter meddelas som anses erforderliga ur strålskyddssynpunkt. Sådana föreskrifter skall strålskyddsmyndigheten även meddela i anslutning till tillstånd enligt atomenergilagen. I fråga om vissa andra slags apparater, som kan alstra men normalt icke utsänder joniserande strålning, t. ex. televisionsapparater, har strålskyddsmyndigheten också befogenhet bl. a. att meddela föreskrifter till skydd mot strålningen. Det ankommer vidare på strålskyddsmyndigheten att godkänna föreståndare för radiologiskt arbete. Tillstånd och godkännande kan återkallas. Efter Konungens bemyndigande äger strålskyddsmyndigheten förordna om besiktning hos tillverkare, försäljare eller upplåtare av röntgenutrustning och andra apparater, som användes i radiologiskt arbete eller för förvaring av radioaktivt ämne, innan apparaten avlämnas för att tagas i bruk eller utställas för försäljning.

Till radiologiskt arbete får enligt lagen ej användas annan än den som fyllt 18 år och som vid läkarundersökning befunnits fri från sjukdom eller svaghet, som kan anses göra honom särskilt utsatt för den med arbetet förbundna hälsofaran. Från dessa behörighetsvillkor kan emellertid strålskyddsmyndigheten meddela dispens. Den som användes till radiologiskt arbete skall undergå periodisk läkarundersökning. Strålskyddsmyndigheten har att meddela bestämmelser härom och kan därvid föreskriva, att den som ej iakttar bestämmelserna icke vidare får användas till radiologiskt arbete.

Tillsyn över efterlevnaden av lagen utövas av strålskyddsmyndigheten och tillsynsmän. Tillsynsman äger därvid meddela föreskrifter, som ej medför större kostnad eller olägenhet. När särskilda omständigheter påkallar det, kan strålskyddsmyndigheten förordna att anläggning eller anordning som avses i lagen icke får användas, förrän föreskriven åtgärd vidtagits, och kan också, om det erfordras för att förebygga att sådan anläggning eller anordning brukas olovligen, låta genom polismyndighetens försorg försegla anläggningen eller anordningen. Vidare har strålskyddsmyndigheten möjlighet att bestämma att radioaktivt ämne skall omhändertagas i avvaktan på att föreskriven åtgärd vidtages. Det åligger installatör av anläggning eller anordning som avses i lagen att tillse, att föreskrivna strålskyddsanordningar uppsättes och att övriga föreskrifter för installationen följes. Åsidosätter installatör sina skyldigheter härutinnan, kan strålskyddsmyndigheten meddela honom därav påkallad föreskrift eller förbjuda honom att vidare utföra installationer av berörda anläggningar och anordningar. Strålskyddsmyndigheten har befogenhet att i vissa fall förelägga vite för att framtvunga medverkan av enskild i tillsynsverksamheten. I fråga om tillsynen må ytterligare nämnas, att strålskyddsmyndigheten efter Konungens bestämmande äger utse myndighet eller sakkunnig att för särskilt fall handha tillsynen.

Lagen ger vidare myndigheterna rätt att besluta om förfarandet med radioaktivt ämne, som blivit kvar i tullanstalt, och med egendom, som enligt särskilda bestämmelser i lagen tagits i beslag eller förverkats. Radioaktivt ämne, som blivit kvar i tullanstalt mer än fyra månader efter anmälan till tullklarering eller den längre tid generaltullstyrelsen medgivit, tillfaller kronan, om det icke är uppenbart obilligt. Med vara som sålunda tillfallit kronan och med egendom som tagits i beslag eller förverkats skall förfaras på sätt strålskyddsmyndigheten bestämmer.

Besvär föres över tillsynsmans beslut hos strålskyddsmyndigheten och över myndighetens beslut hos Konungen. I proposition nr 29 till årets förra riksdag med förslag till strålskyddslag har förordats, att mål angående föreskrifter i anslutning till tillstånd enligt atomenergilagen, dispens från behörighetsvillkoren för dem som användes i radiologiskt arbete, föreskrifter om den periodiska läkarundersökningen samt utseende av myndighet eller sakkunnig att för särskilt fall handha tillsynen skall prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet, medan besvär över strålskyddsmyndighetens beslut i övrigt skall ankomma på regeringsrättens prövning.

Vid lagrådsremissen har *departementschefen* anfört:

»Enligt den nu gällande lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. är medicinalstyrelsen beslutande myndighet i strålskyddsfrågor. Besvär över medicinalstyrelsens beslut skall jämlikt 2 § 17:o) regeringsrättslagen prövas och avgöras av regeringsrätten, i den mån de utgör mål om behörighet att utöva yrke eller verksamhet, som står under medicinalstyrelsens inseeende. På regeringsrätten ankommer även enligt 16:o) samma paragraf att pröva mål om meddelande i särskilda fall av tillstånd, förbud eller föreläggande jämlikt författningar och föreskrifter rörande den allmänna hälsovården och de närbesläktade målen om förbud, föreläggande eller föreskrifter enligt någon av 53—59 §§ arbetarskyddslagen.

För att åstadkomma den i propositionen med förslag till strålskyddslag förordade fördelningen mellan Kungl. Maj:t i statsrådet och regeringsrättens uppräknade mål torde en ändring böra göras i regeringsrättslagens uppräknade mål i 2 § av de mål, som tillhör regeringsrättens upptagande och avgörande. Ändringen synes böra ske så att närmast efter berörda mål i 16:o) rörande tillämpningen av arbetarskyddslagen nämnes mål enligt strålskyddslagen, varvid undantag göres för besvär över strålskyddsmyndighetens beslut om föreskrifter i anslutning till tillstånd enligt atomenergilagen eller angående särskilda behörighetsvillkor eller periodisk läkarundersökning för dem som används till radiologiskt arbete eller om utseende av myndighet eller sakkunnig att handha tillsyn. Ändringen bör träda i kraft den 1 januari 1959.»

Lagrådet har yttrat:

»Enligt det remitterade förslaget skulle på regeringsrätten ankomma att pröva besvär i samtliga mål enligt strålskyddslagen utom beträffande strålskyddsmyndighetens beslut om föreskrifter i anslutning till tillstånd enligt

atomenergilagen, om särskilda behörighetsvillkor (varmed åsyftas dispenser från 12 § första stycket), föreskrifter om periodisk läkarundersökning för dem som användas till radiologiskt arbete samt om utseende av myndighet eller sakkunnig att handhava tillsyn enligt lagen. Någon erinran synes ej vara att göra mot att besvär rörande de sålunda undantagna frågorna skola i sista instans prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

Av det remitterade förslaget och vad departementschefen anfört vid anmälan av propositionen nr 29 till 1958 års riksdag framgår icke, huruvida det är avsett att även besvär över strålskyddsmyndighetens beslut om allmänna föreskrifter, i den mån myndigheten av Konungen bemyndigats förordna därom, skola vara undantagna från regeringsrättens prövning. Det torde emellertid ligga i sakens natur att Kungl. Maj:t i statsrådet bör pröva besvär i förekommande fall exempelvis beträffande strålskyddsmyndighetens förordnande om införande enligt 3 § andra stycket strålskyddslagen av besiktningstvång för röntgenutrustning m. m., om undantagande enligt 30 § av radioaktivt ämne, röntgenutrustning m. m. från tillämpningen av lagen eller vissa bestämmelser däri eller om utfärdande enligt 31 § första stycket av tillämpningsföreskrifter till lagen. Vidare torde det vara mindre lämpligt, att besvär över beslut om kollektiva tillstånd eller godkännanden enligt 2 eller 4 § eller om ändring av sådana beslut skola prövas av regeringsrätten.

Lagrådet förordar, att regeringsrättens prövningsområde beträffande mål enligt strålskyddslagen avgränsas i närmare anslutning till andra stadganden i 2 § 16:o) regeringsrättslagen och får omfatta mål om beslut i särskilda fall rörande tillstånd, förbud, föreläggande eller föreskrifter enligt strålskyddslagen, dock med iakttagande av de i lagförslaget angivna undantagen. Sådant godkännande som avses i 4 § torde härvid få anses som ett slag av tillstånd. Förbehåll beträffande undantagen skulle, därest den nu förordade metoden användes, icke behöva göras annat än beträffande beslut i frågor som avses i 5 § tredje stycket eller 12 § första stycket.»

I *propositionen* har lagförslaget ändrats i enlighet med lagrådets hemställan.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr B 35, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 juli 1958

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Per Olofsson, fru Sjöström-Bengtsson, fru Gärde Widemar, herrar Franzén, Arvidson och Alexanderson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Hedqvist, fru Johansson, herr Onsjö, fru Boman, herrar Ekström i Björkvik, Jacobsson i Sala och Fröding.